

РЕСПУБЛИКА
ТАТАРСТАН

ТАТАРСТАН
РЕСПУБЛИКАСЫ

ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ
КОМИТЕТ САБИНСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА

САБА МУНИЦИПАЛЬ
РАЙОНЫНЫҢ БАШКАРМА
КОМИТЕТЫ

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

КАРАР

25.12.2020

№ 1784-н

“2021-2025 елларга Саба муниципаль районында халык арасында наркоманияне профилактикалау” муниципаль программасын раслау турында

Хокук саклау органнарының наркотикларның законсыз әйләнеше өлкәсендә жинаятьләргә каршы көрәш буенча көчләрен активлаштыру, наркомания белән авыручыларны дөвалау һәм медик-психологик реабилитацияләүнең нәтижелелеген арттыру, наркотик кулланудан туктаган затларга социаль-психологик ярдәм күрсәтү системасын формалаштыру, яшүсмерләрдә һәм яшьләрдә сәламәт яшәү рәвеше алып баруга мотивация формалаштыру максатыннан, Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитеты,

КАРАР БИРӘ:

“2021-2025 елларга Саба муниципаль районында халык арасында наркоманияне профилактикалау” муниципаль программасын расларга.

Әлеге карарны “Интернет” мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә Татарстан Республикасының хокукый мәгълүматлар турындагы <http://pravo.tatarstan.ru> рәсми порталында һәм Саба муниципаль районының <http://saby.tatarstan.ru> рәсми сайтында бастырып чыгарырга.

Югарыда күрсәтелгән муниципаль программаның үтәлешен тикшереп торуну үз өстемдә калдырам.

Житәкче

М.Р. Ишниязов

Татарстан Республикасы
 Саба муниципаль районы
 Башкарма комитетының
 2020 елның 25 декабрендәге
 1784-п номерлы карары белән
 РАСЛАНГАН

**“2021-2025 елларга Саба муниципаль районында
 халык арасында наркоманияне профилактикалау”
 муниципаль программасы**

Программа паспорты

Программаның исеме	“2021-2025 елларга Саба муниципаль районында халык арасында наркоманияне профилактикалау” программасы (алга таба - Программа)
Программаның максаты	2025 елга районда наркотикларны законсыз куллану масштабларының 2021 ел дәрәжәсенә карата кимүе
Программаның бурычлары	Наркотикларның законсыз әйләнеше өлкәсендә авыр жинаятьләргә каршы көрәш һәм наркобизнесның икътисадый нигезләрен какшату буенча хокук саклау органнарының көчләрен активлаштыру, наркомания белән авыручыларны дөвалау һәм медик-психологик реабилитацияләү нәтижәләлеген арттыру, наркотикларга бәйлә һәм аны куллануны туктаткан затларга социаль-психологик ярдәм күрсәтү системасын формалаштыру, яшүсмерләрдә һәм яшьләрдә сәламәт яшәү рәвеше алып баруға мотивация формалаштыру, Саба муниципаль районында наркотикларга каршы профилактик эшнә мәгълүмати тәэмин итү системасын үстерү
Программаны гамәлгә ашыру вакытлары һәм этаплары	2021-2025 еллар
Программаның үтәлешен тикшереп торуну оештыру системасы	Программаның үтәлешенә гомуми контрольне наркотик чараларны явыз ният белән куллануга һәм аларның законсыз әйләнешенә каршы тору буенча район ведомствоара комиссиясе рәисе башкара, ул ел саен максатчан күрсәткечләрен һәм программа чаралары буенча чыгымнарны, программаны тормышка ашыру механизмын һәм башкаручыларның составын тәгаенли, чараларны үтәү өчен җаваплы оешмалардан программаны үтәү барышы турында мәгълүмат соратып ала. Наркотик чараларны явыз ният белән куллануга һәм аларның законсыз әйләнешенә каршы тору буенча район ведомствоара комиссиясе утырышында Программаның үтәлеше һәм финанс чараларын куллануның нәтижәләлеге турында хәбәр итә
Программаны гамәлгә ашыруның көтелгән соңгы нәтижәләре	2025 елга районда наркотикларны законсыз куллану масштабларының 2021 ел дәрәжәсенә карата кимүе, 2025 елга дөвалану һәм реабилитация үткән наркомания белән авыручыларның гомуми саны белән чагыштырганда, дөвалану һәм реабилитация үткән наркомания белән авыручы кешеләрнең 3% ка артуы, ел саен наркотикларның законсыз әйләнеше өлкәсендә тикшерелгән жинаятьләр санына карата тикшерелгән авыр һәм аеруча авыр жинаятьләр санының 3% ка артуы, 2025 елга сәламәт яшәү рәвешенә юнәлтелгән балалар һәм яшьләр өлешенең 10% ка артуы.

1. Программаны гамәлгә ашыру өлкәсенә характеристика, күрсәтелгән өлкәдә төп проблемаларны тасвирлау һәм аның үсеш фаразы

Саба муниципаль районы администрациясе сайтында “Муниципаль комиссияләр” бүлегендә “Саба муниципаль районының наркотикларга каршы комиссиясе” бите булдырылды, анда районның наркотикларга каршы комиссиясе эше турында барлык кирәкле мәгълүмат урнаштырылган: комиссия төзү турында карар, комиссия турында нигезләмә, комиссия составы, эш планы, комиссия утырышлары протоколлары һәм башка мәгълүмат.

Наркотик чаралар һәм психотроп матдәләр куллануны булдырмау максатларында, Россия Эчке эшләр министрлыгының Саба районы буенча бүлеге хезмәткәрләре һәм муниципаль хезмәткәрләр тарафыннан даими нигездә Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының белем бирү оешмаларында укучылар, ата-аналар һәм педагоглар белән эңгәмәләр, лекцияләр үткәрелә. Үткән чорда наркотик чаралар кулланган өчен жинаять һәм административ жаваплылыкка тартылган балигъ булмаганнар ачыкланмаган. Балигъ булмаганнар эшләре буенча бүлекчә, участок полициясе, баш эзләү идарәсе хезмәткәрләре, муниципаль полиция хезмәткәрләре, ТР Саба муниципаль районының белем бирү оешмалары, балигъ булмаганнар эшләре һәм аларның хокукларын яклау комиссиясе хезмәткәрләре, жәмәгать тәрбиячеләре белән берлектә, Россия Эчке эшләр министрлыгының Саба районы балигъ булмаганнар эшләре буенча бүлегендә профилактик исәптә торучы балигъ булмаганнар һәм ата-аналарның яшәү урыны буенча кичке вакытта тикшерүләр үткәреләр.

Мәгариф учреждениеләрендә (МУ) наркотикларга каршы профилактик эш юнәлешләре:

- социаль реклама (плакатлар, газеталар, листовкалар, роликлар, тапшырулар), лекцияләр, эңгәмәләр, дискуссияләр, “түгәрәк өстәлләр”, наркотиклар әйләнешен контрольдә тоту буенча Россия Федерациясе Федераль хезмәте идарәсе, балигъ булмаганнар эшләре һәм аларның хокукларын яклау комиссиясе һәм медицина учреждениеләре белгечләре белән очрашулар;
- сәламәтлеккә өйрәтү - сәламәт яшәү рәвеше кыйммәтләрен формалаштыруга һәм психоактив матдә куллануны кисәтүгә юнәлтелгән белем бирү программаларын эшләү;
- уку предметлары аша укыту һәм тәрбия бирү - тормыш иминлеге нигезләре (8, 10, 11 сыйныфлар), физик культура, әдәбият, тарих, биология, химия һәм башкалар;
- Тормыш күнекмәләренә өйрәтү программалары: “Сәламәтлек сукмагы буйлап сәяхәт”, “Дәрәс туклану турында сөйләшү” (1-4 нче сыйныфларда укучылар өчен), “Иминлек мәктәбе” (4-6 нчы сыйныфларда укучылар өчен), “Тукта - уйлап кара!” (7-11 нче сыйныфларда укучылар өчен); махсулаштырылган социаль-психологик тренинглар (педагог-психолог, социаль педагог).

МУдә наркотикларга каршы профилактика эшен тормышка ашыруның иң мөһим юнәлешләренә берсе - яшьтәшләр арасында наркотикларга каршы профилактик эш алып бару максатыннан укучы лидерлар-яшүсмерләр белән эшләү (волонтерлар хәрәкәте, “Мөстәкыйль балалар” проекты). Мәктәп яшендәге балалар арасында наркоманияне профилактикалауның контракт ысулы нигезендә өстәмә белем бирү системасында “Мөстәкыйль балалар” исемле Республика наркотикларга каршы проекты уңышлы тормышка ашырыла. Бүгенге көндә Саба районы мәктәпләрендә элеге проектка берничә мәктәп актив жәлеп ителгән (Шәмәрдән лицее, Саба гимназиясе,

сәләтле балалар өчен аерым фәннәрне тирәнтен өйрәтүче урта гомуми белем бирү интернат-мәктәбе, Байкиев К.С. исемендәге Икшөрмә кадет интернат-мәктәбе).

Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгының “Татарстан Республикасы гомуми белем бирү оешмалары укучылары арасында, һөнәри белем бирү оешмаларында белем алучы укучылар арасында социаль-психологик тест һәм белем бирү тирәлегенә психологик куркынычсызлыгы мониторингы үткөрү тәртибе турында” 2018 елның 6 апрелендәге под-631/18 номерлы боерыгын, 2017 елның 29 сентябрдә Россия Федерациясә Мәгариф һәм фән министры урынбасары Т. Ю. Синюгина тарафыннан расланган мәгариф даирәсендә психоактив матдәләр куллануны профилактикалау Концепциясен тормышка ашыру буенча 2018-2020 елларга чаралар планын, “2014-2025 елларга терроризм һәм экстремизмны профилактикалау” программасын, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының “2014-2020 елларга Татарстан Республикасында жәмәгать тәртибен тәмин итү һәм жинаятьчелеккә каршы тору “Дәүләт программасын раслау турында” 2013 елның 16 октябрдәге 764 номерлы карары белән расланган “2014-2020 елларга Татарстан Республикасында жәмәгать тәртибен тәмин итү һәм жинаятьчелеккә каршы тору” дәүләт программасын үтәү йөзеннән, 2019 елның апрелдә районның барлык белем бирү оешмаларында 6-8 сыйныф укучылары һәм аграр коллият студентлары арасында, 2019 елның 15 ноябрдән 10 декабрдә кадәр- 7-10 сыйныф укучылары өчен (1661 кеше) социаль-психологик тест һәм психологик куркынычсызлык мониторингы үткәрелде.

2019 елның 17 декабрдән 24 декабрдә кадәр, район наркологы белән берлектә, “К.С. Байкиев исемендәге Икшөрмә кадет интернат-мәктәбе” нәң 13-18 яшьлек укучылары, “Саба аграр коллияте” урта һөнәри белем бирү дәүләт мәгариф учреждениесенәң барлык курс студентларына эзерлексез һәм алдан хәбәр итмичә профилактик медицина тикшерүләре (профосмотр) оештырылды, барлығы 300 укучы һәм студент катнашты.

Саба муниципаль районында 2019 елда наркотиклар куллану нәтижәләреннән үлем очраклары булмаган. Врач-наркологта исәптә торучы балалар һәм яшүсмерләр юк.

Балалар һәм яшьләр белән массакуләм спорт эшенәң төп таянычы булып физик культура-спорт берәмлекләре эше тора: муниципаль бюджет өстәмә белем бирү учреждениесе “Яшьлек” яшьләр спорт үзәге, “Олимп” спорт мәктәбе “муниципаль бюджет учреждениесе (Байлар Сабасы ш. т.б.-01.02.2020), “Торнадо” картинг-клубы (Байлар Сабасы ш. т. б. 2000), “Спорт комплексы” муниципаль бюджет учреждениесе (Байлар Сабасы ш. т. б.-26.12.2002) - 26.12.2002), “Нарат” спорт комплексы “дәүләт автоном учреждениесе (Лесхоз- 26.12.2004), “Маяк” картодромы (Лесхоз-2001), “Аргамак” картодромы (Байлар Сабасы ш. т. б.-2002), “Саба йөзү бассейны” физкультура - сәләмәтләндрү комплексы “муниципаль бюджет учреждениесе (Байлар Сабасы ш. т. б., 2008 ел), ясалма өслекле һәм 476 урынлык трибуналы футбол кыры (Шәмәрдән авылы, 2009 ел), ясалма өслекле һәм 500 урынлык трибуналы футбол кыры (Байлар Сабасы ш. т. б., 2010). Спорт чараларын оештырганда сәләмәт яшәү рәвешен пропагандалауга, халыкны физик культура һәм спорт белән шөгьльләнүгә киң жәлеп итүгә, халык арасында физкультура һәм спортны популярлаштыруга, спортның төрле төрләрәндә иң көчле командаларны һәм спортчыларны ачыклауга төп игътибар бирелә.

Мәдәният учреждениеләре уздырган барлык профилактик чаралар уңай тормыш жайланмаларын, актив гражданлык позициясен формалаштыруга һәм асоциаль характердагы төрле күренешләрә тискәрә шәхси мөнәсәбәт булдыруга юнәлтелгән иде. Мәдәният йортларында һәм клубларда чаралар уздырганда төрле мәдәни-ял итү

формалары кулланылган: тематик программалар һәм кичәләр, диспутлар, лекцияләр, театральләштерелгән тамашалар, кинокүрсәтүләр һәм кинолекторияләр, акцияләр, төрле конкурслар. Мәдәният учреждениеләре тарафыннан наркотикларга каршы юнәлештә бик күп чаралар оештырылды һәм уздырылды. Ай саен социаль файдалы һәм сәламәт яшәү рәвешен пропагандалаучы тематик кинокүрсәтүләр уза.

Комиссия эше чараларын гамәлгә ашыру максатларында түбәндәге эш башкарылды:

Наркотик чаралар һәм психотроп матдәләрнең законсыз әйләнешенә каршы көрәш буенча полиция хезмәткәрләре наркотик чаралар һәм психотроп матдәләр законсыз әйләнешә фактларын билгеләү буенча чаралар уздырган, наркологта исәптә торучы затлар тикшерелгән һәм эшкәртелгән. Хисап чорында наркотиклар саклауның нибары 2 факты (алдагы ел белән чагыштырганда - 3) һәм наркотиклы үсемлекләргә культивацияләүнең 1 факты ачыкланган.

Наркотик матдәләргә табиб билгеләмичә куллануны исәпкә алганда, 2019 елда 16 кеше исәпләнә, шулардан Саба районы территориясендә Саба районының 9 гражданы яши: Саба - 2, Шәмәрдән - 6, Олы Нырты - 1, Казан - 6, Арча - 1.

РФ КоАПның 6.9 статьясы буенча анализлана торган чорда 8 административ беркетмә төзелгән.

Исәптә 8 кеше тора, аларга, суд тарафыннан, административ жәза билгеләгәндә, диагностика, профилактик чаралар, наркоманиядән дөвалану узарга дигән бурыч йөкләнгән.

Наркоманиядән дөвалану узу буенча суд карарын үтәмәгән, ә атап әйткәндә, дөвалаучы табибның күрсәтмәсен системалы рәвештә үтәмәгән өчен, агымдагы елның анализлана торган чорында, административ жаваплылыкка, РФ КоАП 6.9.1 ст. буенча 4 административ беркетмә төзелгән.

Россия Федерациясә Эчке эшләр министрлығының 2019 елның 14 февралендәге 1/406 номерлы күрсәтмәсә һәм 2019 елның 6 мартындагы 12-р номерлы күрсәтмәсен үтәү йөзеннән, Россия Эчке эшләр министрлығының Саба районы буенча бүлгә тарафыннан 2019 елның 12 мартыннан 22 мартына кадәр Россия Эчке эшләр министрлығының Саба районы буенча бүлгә хезмәт күрсәтә торган территориясендә “Үлем белән кайда сатуларын хәбәр ит” дип исемләнгән ведомствоара гомумроссия акциясенә 1 этабы уздырыла.

Өлгә акцияне уздыру барышында “Саба таңнары” газетасында 2019 елның 13 мартындагы 17 нче (10313) номерлы “Үлем белән кайда сату итүләрен хәбәр ит” Гомумроссия акциясен уздыру турында “Ышаныч телефоны” номерлары күрсәтелгән тиешле мәкалә басылып чыкты. Акцияне уздыру турындагы мәгълүмат шулай ук “Саба Дулкыннары” телерадиокомпаниясә дулкыннарында берничә тапкыр житкерелдә һәм 2019 елның 8 мартында Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының рәсми интернет сайтында урнаштырылды.

Россия Эчке эшләр министрлығының Саба районы буенча бүлгә хезмәткәрләре тарафыннан, башка кызыксынган хезмәтләр белән берлектә, яшүсмерләр, шулай ук Саба муниципаль районы урта мәктәбә укучылары алдында наркотик чаралар куллануның зарары һәм наркотикларга каршы законнарны бозган өчен жаваплылык турында темаларга лекцияләр үткәрелә.

Өлгә акцияне үткөрү чорында Эчке эшләр министрлығы хезмәткәрләре тарафыннан РФ КоАПның 6.9 өлешә буенча 3 административ беркетмә төзелгән.

Яшьләрнең ял итү һәм вакыт уздыру урыннарына рейдлар вакытында наркотик чаралар кулланучы затларны, шулай ук аларны тарату белән шөгыйльләнүче затларны ачыклау буенча чаралар үткәрелде. Югарыда күрсәтелгән затлар һәм фактлар турында мәгълүмат алу максатларында яшьләр белән ышанычлы мөнәсәбәتلәр урнаштырылды. Яшьләр арасында наркотиклар яки башка рухландыргыч матдәләр куллануны ачыклау максатыннан яшьләрнең үз-үзләрен тотышына күзәтүләр үткәрелде.

Үткәрелгән чаралар нәтижәләре буенча наркотик матдәләр һәм психотроп матдәләр таралу фактлары ачыкланмаган. Россия Эчке эшләр министрлығының Саба районы буенча бүлегенә хәбәрләр һәм шикәятләр килмәде.

Россия Эчке эшләр министрлығы, Россия Оборона министрлығы, Россия Авыл хужалыгы министрлығы, Россия ФСБ, Россия ФТХ 2007 елның 12 февралендәге “Мәк «ведомствоара комплекслы оператив-профилактик операциясен үткәрүне оештыру турында инструкцияне раслау хакында”гы 010/010/06/06/039/014 номерлы боерыгы нигезендә, Россия Эчке эшләр министрлығының 2019 елның 6 мартындагы 1/2250 номерлы күрсәтмәсен һәм Эчке эшләр министрлығының 2019 елның 14 маендагы 396 номерлы “Мәк-2019 “ведомствоара комплекслы оператив-профилактик операцияне үткәрү турында” боерыгын үтәү йөзеннән һәм наркокультураларны законсыз чәчүләрне кисәтү, ачыклау һәм бетерү, кыргый наркотиклы үсемлекләрнең үсү урыннарына хәзерләүчеләрнең керүен тоткарлау, шулай ук наркотик матдәләр житештерүчеләрне, ташучыларны һәм сатучыларны табу һәм тоткарлау максатларында, хезмәт күрсәтү территориясендә 3 этапта (10 июльдән 19 июльгә кадәр; 5 августтан 14 августка кадәр; 9 сентябрьдән 18 сентябрьгә кадәр) “Мәк – 2019” операциясе уздырылды. (Россия Эчке эшләр министрлығының Саба районы буенча бүлегенә 2009 елның 3 июлендәге 358 номерлы боерыгы).

Операцияне уздыру өчен оператив штаб һәм эшче төркем булдырылган. Наркотик матдәләре булган үсемлекләрнең чәчүлекләрен һәм үсеш уақларын ачыклау буенча оператив-эзләү төркемнәре оештырылды. Наркотик матдәләре булган үсемлекләрне законсыз чәчү яки жыю белән шөгыйльләнүче затларны ачыклауга полициянең шәхси составы, жәмәгәтчелек һәм махсус аппарат юнәлдерелгән. Наркотик матдәләре булган үсемлекләрнең мөмкин булган үсү территорияләрен тикшерү графиклары төзелгән. Графиклар нигезендә рейдлар үткәрелде. Операциянең беренче этабын үткәргәндә, автомобиль юлларының наркотик куркынычлы юнәлешләрендә постлар саны арттырылды. Элеге операцияне үткәрү барышында наркотиклар булган кыргый үсемлекләрне жир кишәрлегендә юкка чыгару турында 11 күрсәтмә чыгарылган. Кабат тикшерү барышында хокук бозулар ачыкланмаган. Баш эзләү идарәсе хезмәткәрләре, участок полициясе һәм балигъ булмаганнар эшләре буенча бүлек инспекторлары белән берлектә, атна саен ял көннәрендә район яшьләрнең жыелу урыннарында, аерым алганда, авыл, район үзәкләрендә, мәдәният йортларында уздырыла торган дискотекада рейдлар үткәрелде. Элеге рейдлар барышында яшьләрнең ял итү һәм вакыт уздыру урыннарында наркотик чаралар кулланучы затларны, шулай ук наркотиклар таратучы затларны ачыклау буенча чаралар үткәрелде. Яшьләр белән ышанычлы мөнәсәбәтләр урнаштырылды, югарыда күрсәтелгән затлар һәм фактлар турында мәгълүмат алу, алар арасында наркотиклар кулланган затларны яисә башка рухландыргыч матдәләрне ачыклау максатыннан, яшьләрнең үз-үзләрен тотышына күзәтү уздырылды.

Шулай ук операция үткәрү барышында, наркотик чаралар куллану фактларын ачыклау өчен медицина тикшерүенә 18 граждан жиберелгән, 1 гражданга наркотик чаралар куллану факты буенча медицина тикшерүе узудан баш тарткан өчен РФ

Жинаять кодексының 6.9 маддәсе буенча 1 административ беркетмә төзелгән. Шулай ук “Мәк-2019” операциясен уздырган вакытта суд карарын үтәмәгән өчен РФ КоАП 6.9.1 маддәсе буенча административ жаваплылыкка 1 гражданин жәлеп ителгән. Үткәрелгән чаралар нәтижеләре буенча наркотик матдәләр һәм психотроп матдәләр таралу фактлары ачыкланмаган. Россия Эчке эшләр министрлығының Саба районы буенча бүлегенә хәбәрләр һәм шикаятыләр килмәде.

2020 елның жәйге каникуллар чорында 565 балигъ булмаган бала эшкә урнаштырылган, шуларның 463 е балигъ булмаган бала “Саба районы халыкны эш белән тәмин итү үзәге” ДКУ аша эшкә урнаштырылган, калган 102 балигъ булмаган бала мәшгульлеккә үз-үзләрен эш белән тәмин итүче буларак жәлеп ителгән.

Саба муниципаль районында балигъ булмаганнар арасында наркоситуациянең начараюы күзәтелми.

Әлеге Программа кысаларында наркомания таралуга каршы нәтижелә һәм адекват чараларны гамәлгә ашыру буенча тырышлыкны арттыру планлаштырыла. Проблеманы хәл итү өчен программа-максатчан алым кулланырга тәкъдим ителә, ул ресурс мөмкинлекләрен тупларга, дәүләт хакимияте органнары һәм ижтимагый берләшмәләр көчләрен тупларга мөмкинлек бирә. Программаны эшләгәндә наркотиклар һәм аларның законсыз әйләнешенә каршы тору буенча республика һәм Россия тәҗрибәсе, министрлыктар һәм ведомстволар, жирле үзидарә органнары, фәнни һәм гамәли хезмәткәрләр тәкъдимнәре исәпкә алынды.

2. Программаны гамәлгә ашыруның төп максатлары һәм бурычлары, сроклары һәм этаплары һәм аның нәтижеләрен бәяләү индикаторлары.

Программаның максаты-2025 елга районда наркотикларны законсыз куллану масштабларын 2021 ел дәрәжәсенә карата киметү.

Әлеге максатка ирешү өчен түбәндәге бурычлар хәл ителергә тиеш:

- наркотикларның законсыз әйләнеше өлкәсендә авыр һәм аеруча авыр жинаятьләргә каршы көрәш һәм наркобизнесның икътисадый нигезләрен какшату буенча хокук саклау органнарының көчләрен активлаштыру;
- наркомания белән авыручыларны дөвалауның һәм медик-психологик реабилитацияләүнең нәтижелелеген арттыру;
- наркотикларга бәйлә һәм аны куллануны туктаткан затларга социаль-психологик ярдәм күрсәтү системасын формалаштыру;
- яшүсмерләрдә һәм яшьләрдә сәламәт яшәү рәвеше алып баруга мотивация формалаштыру;
- районда наркотикларга каршы профилактик эшне мәгълүмати алып бару системасын үстерү.

3. Программа чаралары исемлеге

№	Чараларның юнәлешләре һәм исемлеге	Чараларны үтәү вакыты	Башкаручылар
Оештыру чаралары			
1.1.	Районда наркоситуацияне характерлаучы мәгълүматларны жыю һәм анализлау.	2021-2025еллар.	Мәгариф идарәсе, Саба үзәк район хастаханәсе, район эчке эшләр бүлеге
1.2.	Наркотик чаралар һәм психотроп матдәләр куллануны кисәтү, наркотикларның законсыз әйләнешен профилактикалау максатларында әлеге темага жирле телевидение, радиотапшырулар һәм матбугат буенча чыгышларның план-графикын әзерләргә.	квартал саен, башлангыч айның 5 числосына кадәр	Мәгариф идарәсе, Массакүләм мәгълүмат чаралары
1.3.	Авыл жирлекләре арасында грант нигезендә наркотикларга каршы профилактик проектлар конкурслары уздыруны оештырырга.	2021-2025 еллар.	Мәгариф идарәсе, жирле үзидарә органнары
1.4.	Үзәк хастаханә бүлекчәләрендә һәм участок хастаханәләрендә наркотик, көчле тәэсир итүче матдәләр куллануны даими контрольдә тотарга.	2021-2025 еллар.	Район эчке эшләр бүлеге Саба үзәк район хастаханәсе
2. Кадрлар әзерләү һәм тәжрибә алмашу			
2.1.	Районда халык арасында наркоманияне профилактикалау проблемалары буенча конференцияләр, семинарлар, «түгәрәк өстәлләр» уздыруны оештырырга.	2021-2025 еллар	Мәгариф идарәсе, яшьләр эшләре һәм спорт бүлеге
3. Наркомания белән авыручыларга диагностика үткәру, аларны дөвалау һәм реабилитацияләү			
3.1.	Үзәк хастаханәдә наркомания белән авыручыларны ачыклау методикасын һәм заманча дөвалау-диагностика аппаратын сатып алырга.	2021-2025 еллар.	Саба үзәк район хастаханәсе (киләшү буенча)
3.2.	Халык арасында наркоманияне профилактикалау һәм сәламәт яшәү рәвешен формалаштыру мәсьәләләре буенча районара хезмәттәшлекне үстерергә.	2021-2025 еллар.	Халыкны эш белән тәэмин итү үзәге, муниципаль район Башкарма комитетының яшьләр эшләре һәм спорт бүлеге, Саба үзәк район хастаханәсе, халыкны социаль яклау идарәсе
4. Наркоманияне профилактикалау һәм балаларда һәм яшьләрдә сәламәт яшәү рәвеше алып баруга мотивация формалаштыру			

4.1.	Яшәу урыны буенча спорт секцияләре, клублар чөлтәрен киңәйтү эшен оештырырга.	2021-2025 еллар	Мәгариф идарәсе, яшьләр эшләре һәм спорт бүлгеге
4.2.	Район оешмаларында наркотикларга каршы массакүләм чаралар уздыруны оештырырга.	2021-2025 еллар	Мәгариф идарәсе, мәдәният бүлгеге, яшьләр эшләре һәм спорт бүлгеге, социаль яклау идарәсе
4.3.	«Риск төркеме»ндәге балигъ булмаганнарның хезмәт мәшгульлегенә ярдәм итүне оештырырга	2021-2025 еллар	Яшьләр эшләре һәм спорт бүлгеге, Саба үзәк район хастаханәсе, Халыкны эш белән тәэмин итү үзеге
5. Наркотикларга каршы профилактик эшне методик тәэмин итү			
5.1.	Район китапханәләре һәм авыл жирлекләре өчен наркотикларга каршы юнәлешле әдәбият сатып алу һәм тарату.	2021-2025 еллар	Мәдәният бүлгеге
5.2.	Район мәктәпләре китапханәләрендә наркоманияне профилактикалау мәсьәләләре буенча тематик әдәбият күргәзмәләре оештырырга.	2021-2025 еллар	Мәгариф идарәсе, мәдәният бүлгеге